

Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет

**«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ:
ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

LIV навчально-методична конференція ХНМУ

17 березня 2021 року
м. Харків

Харків
ХНМУ
2021

УДК 378.147.018:004:378.6:61(477.54-25) ХНМУ(06)

Затверджено Вченою Радою ХНМУ.
Протокол № 5 від 22.04.2021 р.

Редакційна колегія:

Марковський В.Д., Фоміна Л.В., Краснікова С.О., Логвінова Ж.І.

Інноваційні технології навчання: досвід впровадження та перспективи розвитку: матеріали LIV навчально-методичної конференції ХНМУ (Харків, 17 березня 2021 р.) / Міністерство охорони здоров'я України, Харк. нац. мед. ун-т. – Харків : ХНМУ, 2021. – Вип. 11. – 154 с.

Матеріали, наведені у збірнику, освітлюють інноваційні технології навчання, які підвищують мотивацію студентів, сприяють активізації навчального процесу та покращенню якості освіти.

Збірник розрахований на викладачів вищих медичних закладів.

УДК 378.147.018:004:378.6:61(477.54-25) ХНМУ(06)

Харківський національний
медичний університет, 2021

УДК 378.016:579.61:378.147.018.43-054.62
*Мішина М. М., Попова Н. Г., Мозгова Ю. А.,
Марченко І. А., Дубовик О. С.*

Харківський національний медичний університет, Харків, Україна
**ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИКЛАДАННЯ
ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОБІОЛОГІЯ, ВІРУСОЛОГІЯ
ТА ІМУНОЛОГІЯ» СТУДЕНТАМ V, VI ТА VII
ФАКУЛЬТЕТІВ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ
З ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН ХНМУ**

Актуальність. В умовах пандемії COVID-19 набуває актуальності впровадження та вдосконалення дистанційної форми навчання у закладах вищої медичної освіти з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, особливо для іноземних громадян, які знаходяться за межами нашої країни. Дистанційна освіта має позитивні риси порівняно з традиційною освітою, а саме: можливість навчання у найбільш зручному місці, часі та темпі; доступ до електронних бібліотек, банків даних, баз знань; зворотній зв'язок між студентами та викладачем; підвищення ролі самостійного навчання; можливість одержання освіти незалежно від місця проживання; інтерактивність; підвищення кваліфікації та творчої активності викладача [1]. Серед недоліків варто зазначити технічні проблеми, коли не має постійного доступу до мережі Інтернет, наявності необхідного обладнання; відсутності можливості практичного застосування отриманих знань, проведення лабораторної роботи з вивчення морфологічних, культуральних, ферментативних особливостей мікроорганізмів. Для підвищення ефективності освітнього процесу необхідно приділяти увагу розробці та використанню практичних навичок разом із розв'язанням ситуаційних завдань для плідної підготовки до складання першого етапу Єдиного державного кваліфікаційного іспиту – інтегрованого тестового іспиту «Крок-1. Мікробіологія».

Переведення науково-педагогічних працівників ХНМУ на дистанційний режим роботи відбулося відповідно до розпоряджень та листа МОН України від 11.03.2020 р. № 1/9-154 та наказу ХНМУ № 51 від 11.03.2020 р. Вже з 16 березня 2020 року в ХНМУ стартувало стрімке впровадження дистанційного навчання на період карантину.

Мета роботи. Проаналізувати особливості організації навчального процесу для студентів V, VI та VII факультетів Навчально-наукового інституту з підготовки іноземних громадян ХНМУ в умовах дистанційного викладання дисципліни «Мікробіологія, вірусологія та імунологія» у ХНМУ.

Результати дослідження.

Аналіз існуючих технологій дистанційного навчання серед закладів медичної освіти показав успішне впровадження та ефективне використання різних платформ для навчання іноземних здобувачів освіти.

Так, у Національному медичному університеті ім. О.О. Богомольця використовується дистанційна освітня платформа NEURON для підготовки до ЄДКІ, проведення практичних занять, ознайомлення з теоретичними матеріалами, виконання тестових завдань, складання підсумкового контролю та зворотного зв'язку між викладачами та іноземними студентами [2, 3].

В Івано-Франківському національному медичному університеті та Запорізькому державному медичному університеті скористалися Microsoft Office 365 та його додатками Teams та Stream, за допомогою яких проводились практичні заняття, тестування, поточний контроль знань, усне опитування в режимі відеоконференції. Для спілкування студентів і викладача використовувався чат Teams. Можливо було користуватися і мобільними додатками. Також створювалися та розроблювалися курси на платформі Open edX Studio, яка є новішою ніж Moodle, з відкритим вихідним кодом, адаптована до індивідуальних навчальних потреб здобувачів освіти. Атестацію лікарів-інтернів проводили з використанням тестових систем tests.if.ua і pmk.ifnmu.edu.ua розміщених на інтернет ресурсі університету. Позитивним досвідом було використання платформи Mentimeter для анкетування та опитування студентів онлайн в режимі реального часу, яка є частково безкоштовною [4, 5].

У Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України проведення занять здійснювалося з використанням технологій дистанційного навчання розташованих на платформі LMS Moodle, а також з використанням ZOOM, Google Meet [5].

У Харківському національному медичному університеті МОЗ України (ХНМУ) на період карантину проведення занять для іноземних студентів, здійснювалося з використанням технологій дистанційного навчання (ТДН) шляхом поєднання синхронного та асинхронного режимів на порталі «Дистанційне навчання ХНМУ» <http://distance.knmu.edu.ua> розташованих на платформі LMS Moodle, а також з використанням сучасних засобів комунікації, месенджерів, Google Meet, ZOOM, електронних ресурсів наукової бібліотеки ХНМУ <http://libr.knmu.edu.ua>, репозитарію ХНМУ <http://repo.knmu.edu.ua>.

Завершивши дистанційний курс «Основи методології розробки електронних курсів в сфері медичної освіти», програма якого складала 75 годин теоретичного та практичного матеріалу, співро-

бітники кафедри мікробіології, вірусології та імунології ім. проф. Д.П. Гриньова продовжують розробку навчально-дистанційних курсів (НДК) з дисципліни «Мікробіологія, вірусологія та імунологія», згідно з «Положенням про розробку, експертизу та атестацію дистанційних курсів в Харківському національному медичному університеті» затвердженому наказом ХНМУ від 12.06.2020 №139. Для іноземних студентів запроваджено такі курси: «General microbiology, immunity, antibiotics, genetics»; «Special virology»; «Special microbiology». Також було підготовлено базу тестів «КРОК-1» для проходження тренувань у вільному доступі на платформі Moodle.

У НДК є вступний розділ та розподіл за темами згідно силабусу. Вступна частина має такі елементи: силабус, тематичний план практичних занять та лекцій, глосарій курсу, посилання на навчальні, наукові та інформаційні джерела. До кожної теми додається навчальний матеріал у вигляді презентацій, методичних вказівок, тестів до деяких тем завдання та до підсумкового контролю. Дуже цікавою опцією для студентів є модуль семінар, доданий при вивченні фізіології мікроорганізмів, де вони можуть додавати будь-який свій матеріал та оцінювати роботи одного або кількох інших студентів та отримати дві оцінки. Такий елемент можливо додавати до будь-якого тематичного розділу.

Для зручного використання лекційного та навчальних матеріалів були завантажені презентації у pdf форматі. Проведення поточного контролю знань проводилось за допомогою тестів, які розташовані в папках з кожної теми, згідно з тематичним планом та співбесіди зі студентами. Цікавою для студентів була опція виконання індивідуального завдання, де вони заповнювали форму обґрунтованої відповіді, на відміну від тестування, та отримували оцінку. До практичних занять завантажено відеоматеріали з YouTube каналу.

Для оцінки знань поряд з тестовими завданнями також використовувалась Google-форма, яка дозволяє створити питання з короткою та розгорнутою відповіддю, множинного та одиночного вибору, шкали та сітки питань. Оцінка результатів показана у вигляді списку та діаграм. Google-форму застосовували для реєстрації іноземних студентів на лекціях. Поєднання цих інструментів підвищує засвоєння матеріалу та успішність студентів, полегшує контроль відвідування лекцій.

На платформі Moodle постійно оновлюється лекційний та науково-методичний матеріал для активації уваги студентів. Зворотній зв'язок зі студентами відбувається завдяки використанню елементу «Чат» та «Форум» (новини).

У весняному семестрі 2019-2020 н. р. іноземні студенти 2-го курсу V та VI факультетів Навчально-наукового інституту з підготовки іноземних громадян ХНМУ за спеціальністю «Стоматологія» склали іспит з дисципліни «Мікробіологія, вірусологія та імунологія». На платформі Moodle був створений курс для складання іспиту, де розміщувалась вся необхідна інформація: алгоритм проведення іспиту, екзаменаційні білети для іноземних студентів, список теоретичних і практичних питань до іспиту, тренувальний білет, який використовувався для відпрацювання технічних складнощів перед іспитом на консультації. Ідентифікація студентів та усна відповідь проводились з використанням інтегрованої платформи відеоконференцій BigBlueButton. Оцінки реєструвались в електронному журналі та в паперових відомостях. Це був наш перший досвід прийому іспиту онлайн, який показав, що студенти мають задовільні навички практичної роботи з інструментами Moodle.

У осінньому семестрі 2020-2021 навчального року вивчення дисципліни «Мікробіологія, вірусологія та імунологія» продовжилось спочатку у змішаному режимі, потім у дистанційному. Для іноземних студентів 3-го курсу було розроблено та розміщено на Moodle курс для складання іспиту та підготовки до нього, де розміщували: графіки консультацій, розклад іспиту для окремих груп, перелік практичних навичок, алгоритм проведення іспиту та екзаменаційні білети. Перед початком іспиту студенти проходили процедуру ідентифікації та візуалізації в Google Meet. Рандомізовано обирався білет на у системі дистанційного навчання Moodle, студентам надавався час для підготовки, по завершенні якого екзаменатор оцінював письмову відповідь, що мала вигляд *есе* та усну, яка проходила у режимі відео конференції в Google Meet). Результати реєструвались у журналі платформи та екзаменаційних відомостях.

Важливим є вирішення проблем самостійної підготовки студентів до занять з використанням ТДН, що сприяє оволодінню інноваційними засобами здобуття та застосування інформації. На сьогодні триває робота з підготовки НДК до атестації.

Висновки. Отже, досвід застосування технологій дистанційного навчання на кафедрі показав можливість забезпечення безперервності освіти, що має постійно вдосконалюватися, за допомогою використання сучасних освітніх платформ, наповнення НДК якісним навчально-методичним контентом, впровадження контролю якості навчання та використання в теоретичній частині навчальної дисципліни. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій надає нові форми та методи навчання, постійно розвиває та вдосконалює педагогічну майстерність викладачів та сприяє вдоскона-

ленню підготовки іноземних студентів медичних закладів вищої освіти, зокрема у ХНМУ.

Література

1. Кухаренко В.М., Бондаренко В.В. Екстрене дистанційне навчання в Україні: Монографія / За ред. В.М. Кухаренка, В.В. Бондаренка – Харків: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. – 409 с.
2. NEURON [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.nmuneuron.tk
3. Дистанційне навчання як інформаційно-комунікативна технологія додипломної підготовки лікарів з педіатрії в умовах сучасних викликів. О. П. Волосовець та ін. Медична освіта. 2020. №3. С. 9-12.
4. Організація навчання в Microsoft Teams. URL: <http://i-math.com.ua/vsikt/organizaciya-navchannya-v-microsoft-teams> (дата звернення 13.02.2021).
5. Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу: матеріали науково-метод. конф. з міжнар. участю. 18 вересня 2020 р. Івано-Франківськ. 175 р.

Огнєв В. А., Усенко С. Г.

Харківський національний медичний університет

ЗАСТОСУВАННЯ НОВІТНІХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19

Постановка проблеми. Сучасні тенденції в розвитку освіти в Україні створили необхідність реформування та вдосконалення всієї системи освіти в цілому та впровадження нових освітніх, науково-технічних стандартів, що спрямовані на інтеграцію системи освіти України в європейський простір. Саме в цьому контексті основними особливостями сучасної освіти є орієнтація на особистість, забезпечення комфортних умов отримання освіти, підготовка особистості до функціонування в складних умовах соціуму.

Важливою складовою проєвропейської системи освіти є впровадження сучасних освітніх технологій, а саме: технологізація наукових досліджень, упровадження сучасних комп'ютерних і мережевих технологій, безперервна модернізація та інтеграція науково-дослідних й освітніх систем, широке застосування нових інформаційно-освітніх технологій. Основними напрямками цього процесу є освоєння засобів комунікації (комп'ютерної мережі, телефонного зв'язку для обміну інформацією) та розвиток дистанційної освіти.

Мета тез полягає в розгляді сучасних педагогічних технологій навчання студентів на кафедрі громадського здоров'я та управління охороною здоров'я.

<i>Маракушин Д. І., Сирова Г. О., Чаленко Н. М.</i> АДАПТАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ 1-ГО КУРСУ ХНМУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	94
<i>Маракушин Д. І., Чернобай Л. В., Кармазіна І. С., Сокол О. М.</i> ЩОДО ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВЕБІНАРІВ У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ	105
<i>Марковська І. В., Соколова І. І.</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ УМІНЬ У МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ "ТЕРАПЕВТИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ" НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ МОДЕЛЕЙ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ.....	109
<i>Мішина М. М., Попова Н. Г., Мозгова Ю. А., Марченко І. А., Дубовик О. С.</i> ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОБІОЛОГІЯ, ВІРУСОЛОГІЯ ТА ІМУНОЛОГІЯ» СТУДЕНТАМ , VI ТА VII ФАКУЛЬТЕТІВ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ З ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН ХНМУ	112
<i>Огнєв В. А., Усенко С. Г.</i> ЗАСТОСУВАННЯ НОВІТНІХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19.....	116
<i>Оспанова Т. С., Бездітко Т. В., Єрмоменко Г. В., Трифонова Н. С., Піонова О. М.</i> НАВЧАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ОНЛАЙН-ОСВІТИ	118
<i>Панченко Г. Ю., Железнякова Н. М., Карпенко І. І., Зайченко О. Є., Просоленко К. О., Кліменко М. І., Фролова-Романюк Є. Ю.</i> ТЬЮТОРСТВО ЯК ФОРМА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ШКОЛИ.....	121
<i>Попова Т. М., Наконечна О. А.</i> ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК ЗІ СТУДЕНТАМИ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ	123
<i>Попова Л. Д., Наконечна О. А., Стеценко С. О., Васильєва І. М.</i> ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	125
<i>Рождественська А. О., Железнякова Н. М., Наливайко Н. А.</i> НЕТИКЕТ: УМОВИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ МІЖ УЧАСНИКАМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	128
<i>Садовниченко Ю. О., М'ясоєдов В. В., Пастухова Н. Л.</i> ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ: МЕДИЧНА БІОЛОГІЯ	132